

Kansaneläkelaitos

18.3.2025

Kelan kannanotto EU-komission strategisen ennakoinnin raporttiin 2025

Kansaneläkelaitos (Kela) on Suomen eduskunnan alainen itsenäinen julkisoikeudellinen sosiaaliturvalaitos, joka vastaa kymmenien eri sosiaaliturvaetuksien toimeenpanosta Suomessa. Kelassa tehdään strategista ennakointia ja Kela osallistuu myös laajemmin yhteistyöhön ennakoinnissa kansallisella tasolla Suomessa. EU-komission strateginen ennakointiraportti keskittyy EU:n kriisinsietokykyyn, mikä on erittäin oleellinen teema sosiaaliturvan ja hyvinvoinnin kannalta. Pyydämme kiinnittämään katsauksessa erityistä huomiota luottamuksen, kansalaisten hyvinvoinnin ja toimeentulon turvaamisen, kriittisen infrastruktuurin jatkuvuudenhallinnan ja jatkuvan ennakointiyhteistyön näkökulmiin, jotka ovat keskeisiä teemoja Kelan ennakoointityössä.

Luottamuksen, hyvinvoinnin ja toimeentulon turvaamisen näkökulmien huomioiminen raportissa:

- **Yhteiskunnallisen luottamuksen vahvistaminen:** Raportissa tulisi huomioida se, miten toimintaympäristön kehityslinjat, kuten polarisaatio, digitalisaatio ja tieteellisen tiedon kyseenalaistaminen haastavat yhteiskunnallista luottamusta ja miten tämä huomioidaan kestävän hallinnon ja kriisinsietokyvyn kehittämisessä.
- **Hyvinvoinnin kokonaisvaltaisuus:** Raportissa tulisi huomioida kestävän hyvinvoinnin turvaamisessa käsitteen kokonaisvaltaisuus, joka sisältää fyysisen terveyden ja materiaalisen toimeentulon lisäksi mm. sosiaalisen osallisuuden, psyykkisen hyvinvoinnin sekä terveen ja monimuotoinen luonnonympäristön.
- **Elämänlaadun turvaaminen:** Dokumentissa mainitaan "elämänlaadun turvaaminen" yhtenä EU:n toiminnan painopistealoista. Tämä on suoraan kytköksissä riittävän toimeentulon varmistamiseen kaikille kansalaisille. Miten tämä toteutetaan joustavasti ja kriisinkestävästi monimutkaisissa sosiaaliturvajärjestelmissä?
- **Haavoittuvuuden riskissä olevat ryhmät:** Raportissa voisi kiinnittää erityistä huomiota haavoittuvuuden riskissä oleviin ryhmiin, jotka kärsivät kriiseistä eniten. EU:n kriisinsietokyvyn tulisi kattaa kaikki yhteiskunnan jäsenet.

Ennakointikatsauksessa tulisi huomioida myös **yhteistyön, kriittisen infrastruktuurin ja jatkuvuudenhallinnan** näkökulmat osana kriisinsietokykyä:

- **Yhteistyö:** Kriisien aikana eri toimijoiden yhteistyö ja sen edellytykset ovat keskeisessä asemassa yksilön ja yhteiskunnan toimintakyvyn turvaamisessa. Tähän tulisi kiinnittää erityistä huomiota katsauksessa.
- **Digitaalinen resilienssi:** Laitokset, jotka hallinnoivat terveystietoja ja maksavat sosiaaliturvahuutuksia, tarvitsevat erityisen vahvaa digitaalista kriisinsietokykyä. Tämä sisältää kyberturvallisuuden, tietojärjestelmien toimintavarmuuden sekä kyvyn toimia häiriötilanteissa.
- **Tietoturva ja tietosuoja:** Terveyttä ja elämäntilannetta koskevien tietojen sensitiivisyys vaatii poikkeuksellisen vahvaa tietoturvaa. EU:n kriisinsietokyvyn vahvistamisessa tulisi huomioida erityisesti näiden kriittisten tietokantojen suojaaminen hyökkäyksiltä sekä tietosuojalainsäädännön (GDPR) vaatimukset.
- **Maksujärjestelmien toimintavarmuus:** Miljoonien kansalaisten toimeentulo riippuu suoraan sosiaaliturvamaksujen oikea-aikaisesta maksamisesta. Maksujärjestelmän häiriöttömyys on yhteiskunnan vakauden kannalta kriittistä, erityisesti kriisitilanteissa.
- **Rajat ylittävä yhteentoimivuus:** EU:n kontekstissa kansallisten järjestelmien yhteentoimivuus on yhä tärkeämpää ihmisten liikkuvuuden lisääntyessä, mikä tulisi huomioida kriisinsietokyvyn kehittämisessä.

Kuten Niinistön raportissa siviili- ja puolustusvalmiuden vahvistamisesta todetaan, **yhteistyötä ennakointissa on vahvistettava eri tasolla**. Yhteistyön vahvistaminen ja ennakointitiedon jakaminen ja sen pohjalta luotu yhteinen tilannekuva ja ymmärrys on huomioitava yhteistyön suuntautumisessa myös kansalliselle tasolle. Siinä tulisi huomioida kansallisen tason julkiset toimijat, kuten laitokset ja virastot, joissa tehdään niiden hallinnonalaan liittyvää ennakointityötä toiminnan ja palveluiden kehittämiseksi. Kela on yksi tällaisista toimijoista, jossa ennakointitietoa hyödynnetään myös lainsäädännön kehittämiseen tehtävässä vaikuttustyössä. Kriisinsietokykyä käsittelevässä raportissa toivotaan ehdotuksia siitä, miten virasto- ja laitostaso huomioidaan osana ennakointiyhteistyömallia.